

DE MIQUEL ESCUDERO I CLAVEGUERA

No fa un any encara a Alcover commemoràrem la mort d'Antoni Isern. Ho fèiem amb un concurs de poesia. De totes les obres presentades, una en destacava. I el Jurat, Francesc Vallverdú, Xavier Amorós i Jaume Vidal Alcover, li atorgava el premi. L'autor de "Fulls del Romanç d'Elsa Ellisson" era entre el públic, anònim i expectant. El recordo quan va pujar a l'escenari, ranquejant, el cos gros i el rostre pletòric d'alegria. Recordo també la seva caiguda al baixar nerviós, a barregar-se altre cop amb els espectadors. Aquell era un home content. Avui, en canvi, en la seva juvenesa —trenta dos anys— Miquel Escudero i Claveguera ja no existeix: morí el passat dos de febrer diada del Carnestoltes, símbol tràgic del drama que fou la seva vida.

Un dels poemes que constituïen l'obra guanyadora, el "Poema de la son", anava encapçalat d'uns versos lorquians del *"deseo infinito de arrojarse por el balcón a la magia perversa del perfume a la lejanía"*. Era, potser, anticipació de la seva mort, precipitat d'un vuitè pis? Hi ha qui diu que entre els poetes del nostre Camp la fatalitat de morir jove és una constant. El mateix Isern, a qui retíem homenatge aquell passat mes d'abril, tenia 23 anys quan decidí suïcidar-se. Als "Fulls del Romanç d'Elsa Ellisson" hi trobem també uns versos d'un poeta alcoverenc iniciant el "Comentari, amb el Gianni Stefanelli, de la naixença de la meua filla Ingrid". Es tracta d'un fragment de "La pageseta", un dels poemes de l'Isern que més està impregnat del camperolisme idíl·lic que l'havia fet estimar entre els modernistes de Reus. I Miquel Escudero també sentia una terrible atracció per la terra, fins que hi morí. No fa gaire l'Elsa i en Miquel, tot intentant fer realitat aquests pensaments, llogaven una casa enmig del camp, en un poble petit de Catalunya. Molta de la seva poesia, precisament, recorda aquests pobles petits i abandonats, absolutament pagesos, fruit d'una industrialització antisocial que ja els seus predecessors de començament de segle (sobretot l'Aladern) havien criticat.

*"Poblats que aixoplugueu d'una nissaga
l'esma pairal del cansament que estraga".*

Miquel Escudero, pelegrí per les viles del nostre Camp, dedicà poemes a les més petites de totes: L'Aixàbiga, Farena, Mascablers, Castellvell, Capafons...

*"Si la foresta, quan envespreix, encara,
ferrenya; com trifoli de coval
guareix l'Aixàbiga, amb el rou vesprat
sobre els ribers, a l'ànima que plora..."*

De Capafons, en un poema titolat "Allà Dalt" que ofrena "a Margarida, que fou la més bella donzella de Prades", diu:

*"Allà dalt, entre fonts, hi ha un vell turó
on la pau sols hi regna, amb els ocells;
on devenen inútils els consells,
on un poble s'hi dreça entre verdors..."*

De Castellvell, on diu que hi té un casal "per defugir aldarulls", en Miquel apunta:

*"Gemat d'userda, bergamota i borda
magrana en els terrers, o Castellvell, riu!"*

De Macabres:

*"Els fraulars enrojolen llurs maduixes
la botana del pou que reclou bruixes
corfereix les mirades de tothom..."*

A Alcover hi havia vingut força vegades abans del premi. També a nosaltres ens dedicà uns mots, aquest cop en prosa:

*"La tardor, a l'horabaixa carmi, en els núvols gerds i patenaris -plom fus; o
vespres!- que devallen amb les mil roses enceses del ventijol -o Serra emmagicado-
rament legendària de Prades, o Motllats kàrsticament buits, o forest!- ungeix d'un
greu i pedrafoguerenc encanteri la vila trafegant, la vila roja -esmolagavinetaire-
d'Alcover, l'antic poblat alarb de cloquer vell esberlat -o no finit- que, camí de
Reus a Valls, com una fita eternavinent, ens obre els cinc sentits a tastar, pletòric,
el bell regust de l'Alt Camp".*

Aquest naturalisme, que sens dubte està cridat a tenir cada cop més força en la nostra època, té el seu complement necessari en un profund nacionalisme català com ho confirma en nombroses ocasions. Referint-se, per exemple, a Gabriel Ferrater ens diu: "...per bé que el Sr. Suárez s'aferrissi a la idea que no s'imparteixen al Principat lliçons de Química Nuclear en català...". Republicà dels de Pi i Margall, sindicalment cenetista, costa força d'entendre a través dels seus poemes quin és el trasfons ideològic del Miquel. Per una banda trobem tota una producció que algú atribuiria, sens dubte, a un fervent catòlic com passa amb "Scala-Dei" o amb altres sonets dedicats a mossèn Ramon Muntanyola:

*"Tot sent jove un cert caire de vellura
et dava Déu: l'ofrena que als sants dóna".
"Al diumenge, a la Missa de Migdia.
l'eloqüència (que dó de l'Esperit Sant)
tenies, predicant, la divinal".*

Al costat d'això, imatges totalment diferents en contingut i en forma, com els "Fulls del Romanç d'Elsa Ellisson":

*"Per què t'abellia recordar-me les nostres nits d'amor, les nostres nits de nuditat i
d'esplai sexo-llibertari en aquella platja del riu, en aquella ribera gerda de sorra
panífica,*

entre avetars,

-oh lluna, lluna plena i avets!-

entre avets, a Young Mission City, Vancouver, Canadà?

*Tu i jo érem allí, l'any 68, estudiant estructuralisme pictòric i filològic i nedant
pel riu entre flors d'aigua, llegint Marcuse i Whitman..." (del full segon titolat
"A una cantatriu avui famosa. Poema de primavera")*

És difícil entendre-ho tot plegat si un no coneix la seva vida. De raça calé, nòmada per tot el món, paralític de petit, per bé que ara només mantenia una remarcable coïxesa, i casat amb una sueca, l'Elsa, de religió pentacostal... Miquel també fou pentacostal i d'aquí les seves interpretacions, religioses i la sublimació de l'Esperit Sant que traspua en moltes obres. Malgrat tot, no fa pas massa que havia deixat aquestes creences i, deia, s'identificava amb el corrent teosòfic, amb la qual cosa tot i continuant essent creient deixava de banda la religió.

*"Ara que un sol roent, deixondador i dissipador
del fortíssim baf de la misèria,
ha penetrat per la finestra ben oberta de la vida meva,
ara que ha fet enrogir el vidre polsós
(curull d'una pols esmaperdudament cansada)*

*del meu enteniment,
he trobat Déu en el teu mirar
i una esma de felicitat
en el cel color clavell del cap de la tarda".
(del primer full titolat "Troballa").*

Gran devorador de llibres, les seves lectures s'havien de notar, també, en la seva obra. A Nietzsche el reconeix com "el boig sublim" i ell mateix s'autodefineix en una entrevista: "... poc adaptat, i, com tots els poetes, un xic boig". A la mateixa entrevista parla dels autors que l'han influït: Mistral, el premi Nòbel occità tan lligat al nostre poble a través de l'Aladern, el Víctor Balaguer, el Josep Sebastià Pons, l'Antoni Isern, el Xavier Amorós, "pare espiritual", Saint John-Perse, mossèn Ramon Muntanyola... De molts d'ells en trobem cites o al·lusions en els "Fulls del Romanç d'Elsa Ellisson":

*"O magali, ma tant' aimado
mête ta testa au fenestroun
e escouta un pau d'aquesto aubado
de tambourin e de violoun".*

(F. Mistral al full onzè titolat "Si inestable és el clima, inestable és l'ànim")

Malgrat els seus poemes d'estructura acadèmica, la poesia de Miquel Escudero no té res a veure amb la mesura com hem vist en alguns fragments. Les seves formes són ben diverses i en els mateixos "Fulls del Romanç d'Elsa Ellisson" mostra una gran diversitat en la qual no hi manca el vers rimat i escandit:

*"El trifoli del coval
soliu de la fondalada
vermelleja, a trenc d'albada,
com les brandes del coral".*

(Del full tercer titolat "Amor humà i pietat clerical").

Juntament a poemes d'aquest tipus, però, hi predominen els lliures, en els quals es delita la seva capacitat creadora. El vocabulari és extens, molt variat. Quan l'autor no troba la paraula adient la inventa i el nou mot s'arrela en el context general de tal manera que s'arriba a fer comprensible. D'altra banda, són unes pàgines d'una gran sensibilitat on l'amor esdevé l'element central:

*"Anaves de veres bella, amb el teu blousson noir
de cotó i amb el mocador de seda índia al coll:
coll pàl·lid i fragant d'ondina, coll, coll de
besos, coll d'amor de boig..."*

(del full segon titolat "A una cantatriu avui famosa. Poema de primavera).

Déu, paral·lelament a Elsa, és l'altre element important dels fulls. És la lluita entre dues concepcions d'entendre la vida:

*"No ens hauríem pas casat catòlicament!
Car, qui nodreix els porcs bords – senglars seglars de robatori– confessionalari en perpètua, arrencada circumvalació?
Ah, si el Catolicisme ens hagués parlat suara de la Revolució de Jesús
(jo, "Children of God").
No ho veus: Si tots som fets a la imatge de Déu per què, oh Déu, hi ha
brossaires llordament espellifats
i, per l'altra banda,
polits enginyers atòmics-clericals-patenaris-endreçats?
Impostors, és que hi ha molts "deuets" barnissats amb ronyes agres i un*

nucli elitístic que s'auto-rubrica Déu per Essència?"

(del full novè titolat "Si ho haguéssim sabut abans")

Per últim, una altra característica a destacar: els coneixements extraordinàriament amplis que devia tenir en Miquel Escudero i Claveguera com es desprèn del Contingut del seu poema:

"Ja és de nit:

"F l'estelle sopra noi"

Això és etern:

El raig lumínic del meu estel ibero-rúnic

-la Ingrid-

em cinzellarà, a la fi, l'axiomàtic lapidari.

enigma de Nòtre Dame d'Angoulême:

-no ho trobeu que és trist, per bé que cert-?

Allò tan romànic i antiromànic de

"Nihil novum sub solem"

NIHIL! -A, el nihilisme-!

(del darrer full titolat "Comentari amb el Gianni Stefanelli de la naixença de la meva filla Ingrid")

JOAN CAVALLÉ

(Ve de la pàgina 7. BIOGRAFIES D'ALCOVERENCs: Gabriel Güell).

del Camp, a la Selva, convocada per a posar remei als estralls que ocasionava la guerra. Ha perdurat la llegenda que els representants s'asseien sota un roure d'àmpla capçada, símbol de les llibertats comunals. L'arbre subsistí fins a les guerres carlines. Creient que era una cosa retrògrada, els miquelets l'aterraren. Amb assistència de la majoria dels síndics es determinà que una comissió integrada pels jurats Punyet i Joan Pastor de la Selva, i Gabriel Güell, d'Alcover, es traslladés a la ciutat dels castellans amb la comanda de suplicar al virrei Marquès de la Hinojosa, que els pobles *"no fossen molestats per los soldats de cavall que els prenen los porcells i maltracten a la gent"*.

Com que el document només dona referència de l'acord, i no hi traspunta res de l'acompliment de la gestió, n'ignorem els resultats.

En una altra reunió es parlà de la necessitat de fortificar, fins a tornar-lo inexpugnable, el Coll de Balaguer; i es nomenà una comissió integrada pels síndics principals a fi que es traslladés a Barcelona a comunicar-ho als braços de la Diputació i als Consellers de la ciutat.

La gestió es realitzà feliçment, com consta en un document d'arxiu, que a primers de desembre de 1640 tornaren de Barcelona els síndics de Valls, Reus, Alcover i altres pobles, nomenats per la Comuna per a interessar als diputats i consellers l'auxili d'homes i armes necessàries per a defensar amb èxit el Coll de Balaguer.

A la rendició de Barcelona li toca protagonitzar junt amb el Síndic de Riudoms, el difícil paper d'anar en nom de la Comuna del Camp a felicitar els vencedors.

En l'època de 1643 a 1652, i a causa de les moltes privacions que ocasionà la guerra, la nostra vila sofrí diverses calamitats, entre elles la malaltia coneguda per la "pesta", morint a causa d'ella el dia 6 de gener del 1651 els primers afectats. L'esmentat Gabriel Güell, incansable, viatjava per tots els indrets, protestant o fent presents els acords i aspiracions de les poblacions del Camp de Tarragona.

M.^a del CARME ROIG I GARRIGA

Bibliografia: "Història d'Alcover"; "Els Vallencs pel carrer de l'amargura" per Francesc Alen-torn i Ballester (Valls, 1931).